

DOI: 10.33270/05257004.21

УДК 341.322.5

ЖОВТЮК Олександр*

начальник відділу міжнародного співробітництва Національної академії внутрішніх справ

м. Київ, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5734-8356>

Міжнародні стандарти криміналістичного забезпечення розслідування воєнних злочинів

Анотація. Статтю присвячено аналізу міжнародних стандартів криміналістичного забезпечення розслідування воєнних злочинів, що є ключовим елементом ефективного функціонування міжнародного кримінального правосуддя, та їх порівнянню з національним правом. В умовах сучасних збройних конфліктів зростає потреба у формуванні уніфікованих правил щодо фіксації, збирання, збереження, передання та використання доказів, які б відповідали вимогам як національного, так і міжнародного судочинства. Робота ґрунтується на міжнародно-правових актах, що регулюють стандарти криміналістичного забезпечення розслідувань: Женевські конвенції 1949 року та Додаткові протоколи до них, Римський статут Міжнародного кримінального суду, Гаазькі конвенції, а також документи, розроблені в межах діяльності Міжнародних кримінальних трибуналів. Особливу увагу приділено ключовим елементам міжнародних стандартів: належній фіксації місця злочину та його наслідків; створенню та збереженню безперервного ланцюга збереження доказів (chain of custody); застосуванню сучасних методів криміналістики, включно із цифровою, біологічною та трасологічною експертизами; а також забезпеченню їхньої автентичності та допустимості для міжнародного та національного правосуддя. На основі практики Міжнародних трибуналів для колишньої Югославії та Руанди, а також діяльності Міжнародного кримінального суду проаналізовано вимоги до процесуальної чистоти доказів, їх стандартизованого оброблення та передання між правоохоронними та судовими органами різних держав. У статті також окреслено проблеми імплементації міжнародних стандартів у національні системи кримінального процесу. Серед них: відсутність уніфікованих протоколів криміналістичних дій у бойових умовах, різні підходи до оцінювання цифрових і супутникових доказів, обмежені можливості міжнародного обміну даними та експертною інформацією. Автор доходить висновку, що розвиток міжнародних стандартів у сфері криміналістичного забезпечення розслідування воєнних злочинів має бути спрямований на уніфікацію процедур збирання та оброблення доказів, гармонізацію національних і міжнародних вимог, розширення використання спільних слідчих груп та міжнародних експертних мереж. Реалізація таких стандартів забезпечує підвищення ефективності розслідувань воєнних злочинів, зміцнення принципу невідворотності покарання та посилення довіри до міжнародної системи захисту прав людини.

Ключові слова: воєнні злочини; міжнародні стандарти; криміналістичне забезпечення; докази; Міжнародний кримінальний суд; міжнародне правосуддя.

Історія статті:

Отримано: 22.08.2025

Переглянуто: 25.09.2025

Прийнято: 29.10.2025

Рекомендоване посилання:

Жовтюк О. Міжнародні стандарти криміналістичного забезпечення розслідування воєнних злочинів. *Наука і правоохорона*. 2025. Вип. 4 (70). С. 202–209. DOI: 10.33270/05257004.21

*Відповідальний автор

Вступ

Міжнародні стандарти криміналістичного забезпечення розслідування воєнних злочинів є ключовим елементом ефективного функціонування міжнародного кримінального правосуддя й запорукою відповідності національної процедури кримінального провадження провідним світовим та європейським зразкам.

В умовах протидії збройній агресії російської федерації зростає потреба у формуванні уніфікованих правил фіксації, збирання, збереження, передання та використання доказів, які б відповідали вимогам як національного, так і міжнародного судочинства. Доцільно розглянути питання формування міжнародних стандартів криміналістичного забезпечення розслідування воєнних злочинів і запровадження їх до національної практики.

Матеріали та методи

Для досягнення поставлених завдань було залучено комплекс методів наукового пізнання, а саме філософські методи й методи формальної логіки (аналіз, синтез, дедукція, індукція, аналогія). Теоретико-методологічним підґрунтям стали праці М. В. Костицького, Н. В. Кушакової-Костицької (2023). Задля формування міжнародних стандартів криміналістичного забезпечення розслідування воєнних злочинів використано спеціально-правові методи, а саме: порівняльно-правовий та системно-структурний методи. Особливості їх використання в науковому криміналістичному дослідженні висвітлено у роботах В. А. Журавля (2019).

Проблематика формування міжнародних стандартів криміналістичного забезпечення розслідування воєнних злочинів частково порушували на сторінках наукової літератури. Так, окремі аспекти міжнародних стандартів кримінального провадження виокремлено в публікаціях О. Л. Дульського (2023), Г. Ю. Нікітіної-Дудікової (2022), Ю. М. Черноус (2023). Проблеми формування криміналістичної методики розслідування кримінальних правопорушень висвітлено у публікаціях В. М. Шевчука (2020), а тематику розслідування воєнних злочинів розкрито у працях О. М. Дуфенюк (2022).

Результати й обговорення

Міжнародні стандарти криміналістичного забезпечення розслідування воєнних злочинів являють собою сукупність норм, принципів і правил, вироблених міжнародним правом та практикою міжнародного кримінального правосуддя, які регламентують порядок виявлення, фіксації, вилучення, збереження, оброблення та використання доказів, отриманих у зонах збройних конфліктів.

Як зазначає О. М. Дуфенюк (2022), розслідування воєнних злочинів потребує досудового розслідування, прокуратури, суду, експертних установ та інших фахівців високого рівня мобілізації, концентрації зусиль і ресурсів, адже доводиться діяти без права на помилку в складних умовах геополітичних, правових, безпекових, тактичних, логістичних, інформаційно-комунікаційних викликів. Великою мірою успіх реалізації завдань документування воєнних злочинів залежить від стандартизації процесу розслідування, алгоритмізації проведення процесуальних дій, якісної взаємодії між підрозділами, врахування закордонного досвіду розслідування злочинних порушень міжнародного гуманітарного права. Важливим є розроблення спеціалізованих підвидових методик розслідування окремих видів воєнних злочинів. Також розслідування воєнних злочинів у цифрову епоху має особливості, що зумовлені: широкими можливостями користувачів смартфонів, інших засобів з функціями фото та відеофіксації документувати воєнні злочини, трансляції подій онлайн, поширювати без кордонів інформацію через мережу Інтернет, соціальні мережі, засоби масової інформації, блоги тощо, охоплюючи в такий спосіб мільйонні аудиторії користувачів; широкими можливостями моніторингу, стеження за різними об'єктами, встановлення їх геолокації, оброблення великих даних за допомогою засобів кримінального аналізу, кіберрозвідки; цифровізацією криміналістичної, судово-експертної діяльності, що значно підвищує якість, точність та швидкість збирання доказів; поступовою трансформацією моделі кримінального провадження від паперової до електронної, що вже на етапі перехідної паперово-електронної моделі суттєво впливає на процес доказування (Dufeniuk, 2022, p. 54).

Сутність окреслених стандартів полягає у встановленні єдиних правил поведінки з доказами, що дають змогу забезпечити їхню автентичність, цілісність та допустимість для міжнародних і національних судових інстанцій. До таких правил належать вимоги щодо обов'язкової фіксації місця злочину із застосуванням фото- та відеозйомки, створення та дотримання безперервного ланцюга збереження доказів, обов'язкового документування кожного етапу роботи з ними, використання сертифікованих методів криміналістичних досліджень та дотримання стандартів захисту прав людини в процесі розслідування. Практика міжнародних кримінальних трибуналів для колишньої Югославії та Руанди, а також діяльність Міжнародного кримінального суду сприяли формуванню цих стандартів, адже саме під час розгляду конкретних справ були напрацьовані прецеденти, які визначили критерії належності та допустимості доказів, отриманих у бойових умовах, а також вимоги до їхнього збору та верифікації.

Важливим аспектом міжнародних стандартів є регламентація міжнародної співпраці між державами та міжнародними судовими органами. Це охоплює узгоджені правила взаємної правової допомоги, порядок створення спільних слідчих груп, передання та перевірку автентичності матеріалів, використання міжнародних баз даних, цифрових платформ і експертних мереж для забезпечення обміну доказами й проведення складних криміналістичних експертиз. Такі механізми спрямовані на мінімізацію ризику втрати чи підроблення доказів, підвищення ефективності переслідування осіб, винних у скоєнні воєнних злочинів, та зміцнення принципу невідворотності покарання (Labenok, & Osypenko, 2024, p. 96).

Узагальнюючи, можна підсумувати, що міжнародні стандарти криміналістичного забезпечення розслідування воєнних злочинів є складним комплексом правових норм, наукових засад і практичних правил, покликаних інтегрувати криміналістичні методи, засоби і прийоми у систему міжнародного кримінального правосуддя. Вони не лише регламентують технічний і процесуальний порядок роботи з доказами, а й є важливим елементом гарантії дотримання прав людини та зміцнення міжнародної безпеки через створення умов для реального притягнення воєнних злочинців до кримінальної відповідальності.

Належна фіксація місця злочину та його наслідків у контексті розслідування воєнних злочинів є одним із ключових елементів криміналістичного забезпечення, оскільки саме від правильності та повноти документування залежить допустимість доказів у національних та міжнародних судових процесах. Правове регулювання цього процесу формується як на рівні міжнародного права, так і на рівні національного законодавства держав, що здійснюють розслідування.

На міжнародному рівні базові положення щодо фіксації місця злочину ґрунтуються на нормах міжнародного гуманітарного права та міжнародного кримінального права. Зокрема, Женевські конвенції 1949 року та Додаткові протоколи до них передбачають обов'язок держав документувати факти порушень норм гуманітарного права та зберігати відповідні докази. Римський статут Міжнародного кримінального суду та Правила процедури і доказування Міжнародного кримінального суду конкретизують вимоги до належної фіксації доказів, включно з документуванням місця злочину, фото- та відеофіксацією, складанням протоколів, маркуванням і збереженням об'єктів, що мають доказове значення.

У таких умовах криміналістика покликана розробляти сучасні засоби, прийоми та методи, спрямовані на протидію кримінальним правопорушенням, пов'язаним із військовою агресією РФ проти України й іншим злочинам в умовах

війни. Водночас специфіка формування та застосування криміналістичних знань відбиває певні тенденції розвитку сучасного глобалізованого світу, наявні виклики, загрози й засоби їх усунення або нейтралізації. У зв'язку із цим у сучасних реаліях гостро постає питання про підвищення ролі криміналістики у формуванні доказової інформації та розв'язання низки інших важливих криміналістичних завдань сучасної юридичної практики в умовах війни та глобальних загроз XXI ст. (Shevchuk, 2022, p. 13).

Правове регулювання належної фіксації місця воєнного злочину охоплює кілька ключових аспектів: по-перше, визначення обов'язкових дій слідчих, криміналістів та експертів, серед яких огляд місця події, фотографування та відеозйомка, складання детальних планів і схем, опис усіх слідів злочину та пошкоджень; по-друге, встановлення правил вилучення та маркування речових доказів, що унеможливорює їх підміну або втрату; по-третє, документування ланцюга збереження доказів, що гарантує їх автентичність і допустимість у суді.

Крім того, міжнародне право вимагає, щоб фіксацію місця злочину здійснювали з дотриманням прав людини, зокрема права на повагу до гідності загиблих та постраждалих, а також недопущення незаконного розголошення персональних даних. Важливим є і те, що міжнародні стандарти заохочують використання сучасних криміналістичних та цифрових технологій, включно з 3D-моделюванням, супутниковими знімками та геолокаційними даними, які підвищують точність та об'єктивність фіксації.

Міжнародні стандарти створення та збереження безперервного ланцюга збереження доказів, відомого як *chain of custody* (документування ланцюга доказів) (Radeiko, 2025, p. 109), мають ключове значення для криміналістичного забезпечення розслідування воєнних злочинів, оскільки саме вони гарантують автентичність, надійність і допустимість доказів у національних та міжнародних судових процесах. Сутність цього принципу полягає в тому, що кожен об'єкт, який має доказове значення, з моменту його виявлення до представлення в суді повинен бути під безперервним контролем уповноважених осіб, а всі дії з ним підлягають детальному документуванню. Міжнародне право сформулоало чіткі вимоги до створення такого ланцюга на основі практики міжнародних кримінальних трибуналів та діяльності Міжнародного кримінального суду (Shevchuk, 2024, p. 80).

Римський статут Міжнародного кримінального суду та Правила процедури і доказування Міжнародного кримінального суду визначають обов'язок сторони обвинувачення забезпечити достовірність походження та оброблення кожного доказу, включно з предметами, документами, біологічними зразками та цифровими носіями інформації. У практиці Міжнародних трибуналів

для колишньої Югославії та Руанди були напрацьовані прецеденти, що визначили стандарти безперервного ланцюга збереження доказів, які нині застосовують у міжнародному правосудді. Вони передбачають фіксацію моменту та умов виявлення доказу, персональну ідентифікацію особи, яка його вилучила, опис способу пакування, маркування, опечатування та подальшого транспортування. Кожне передання доказу від однієї уповноваженої особи іншій супроводжується відповідним актом або протоколом, що дає змогу точно відтворити весь шлях об'єкта від місця події до судового розгляду.

Міжнародні стандарти особливо наголошують на важливості збереження автентичності та недоторканності доказів. Це досягається шляхом використання спеціалізованого пакування, яке унеможливорює несанкціонований доступ, маркування унікальними кодами, що дає змогу здійснювати відстеження на кожному етапі, та ведення централізованої документації, доступної для перевірки сторонами процесу. Будь-яке порушення безперервності ланцюга, наприклад невідповідність у протоколах передання або сліди розкриття пакування без належного документування, може призвести до сумнівів у допустимості доказів і стати підставою для їх відхилення судом.

Важливим аспектом міжнародних стандартів є інтеграція сучасних цифрових технологій для підтримки ланцюга збереження доказів. Застосовують електронні бази даних, цифрове маркування та GPS-відстеження під час транспортування особливо чутливих або об'ємних речових доказів. У випадку із цифровими доказами, такими як відеозаписи, супутникові знімки або файли з мобільних пристроїв, стандарти вимагають створення контрольних хеш-сум, які дають змогу верифікувати незмінність файлів з моменту їх вилучення. Ці заходи спрямовані на мінімізацію ризиків підроблення та підвищення довіри до результатів розслідування.

Міжнародні стандарти також враховують ситуації спільних розслідувань, коли докази передають між різними державами або міжнародними органами. У таких випадках застосовують протоколи взаємної правової допомоги, що передбачають уніфіковані форми документування кожного передання доказів, та забезпечують прозорість і контроль на всіх етапах. У підсумку безперервний ланцюг збереження доказів виконує не лише технічну функцію, а й є фундаментальною правовою гарантією того, що докази воєнних злочинів будуть визнані допустимими та придатними для використання в процесі міжнародного кримінального переслідування (Standards for the investigation..., 2023, p. 105).

Застосування сучасних методів криміналістики під час розслідування воєнних злочинів є

одним із ключових елементів міжнародних стандартів криміналістичного забезпечення та відіграє вирішальну роль у формуванні належної доказової бази, придатної для використання як у національному, так і в міжнародному правосудді. Розслідування воєнних злочинів відбувається у складних умовах збройних конфліктів, де традиційні слідчі дії часто обмежені небезпекою для життя слідчих, зруйнованою інфраструктурою, масовими руйнуваннями та значною кількістю постраждалих. Саме тому особливе значення набуває залучення сучасних методів криміналістики, що дають змогу отримати об'єктивні, науково підтверджені та судово допустимі результати.

Ефективна діяльність суб'єктів розслідування воєнних злочинів можлива лише за умови комплексного підходу, який включає використання сучасних технологій, міжнародну співпрацю та дотримання принципів верховенства права. Результати роботи мають прикладне значення для вдосконалення правових механізмів розслідування та забезпечення справедливості на міжнародному рівні (Kosokhatko, 2025, p. 730).

У зв'язку із зазначеним вище, активно розвиваються різні криміналістичні напрями.

Біологічна криміналістика охоплює широкий спектр судово-медичних та молекулярно-генетичних досліджень, включно з ДНК-експертизою, яка дає змогу ідентифікувати жертв масових убивств, встановлювати належність біологічних слідів підозрюваним, а також підтверджувати факти застосування заборонених засобів ведення війни. Міжнародні стандарти потребують особливої уваги до збереження біологічних зразків, адже будь-яке порушення умов транспортування, зберігання або пакування може призвести до їх непридатності. Організація Об'єднаних Націй та Міжнародний комітет Червоного Хреста розробили протоколи поводження з людськими рештками та біологічними доказами у зонах конфліктів, які передбачають створення безперервного ланцюга збереження, належне маркування, а також контрольоване залучення сертифікованих лабораторій для досліджень.

Трасологічна експертиза, включаючи балістичні та слідові дослідження, має важливе значення для встановлення механізму вчинення воєнних злочинів. Вона дає змогу ідентифікувати зброю, що застосовували під час атак, встановлювати напрямки обстрілів, визначати типи снарядів та сліди військової техніки на місцевості. Для забезпечення допустимості таких доказів міжнародні стандарти передбачають обов'язкове проведення огляду місця події з використанням фото- та відеофіксації, складання детальних планів, маркування вилучених пред-

метів та забезпечення їх збереження у первинному стані до моменту експертизи.

Забезпечення автентичності та допустимості результатів сучасних криміналістичних досліджень є комплексним завданням, що охоплює як технічні, так і процесуальні аспекти.

Імплементація міжнародних стандартів розслідування воєнних злочинів, зокрема у частині криміналістичного забезпечення, у національні системи кримінального процесу супроводжується низкою складних проблем, які мають як нормативний, так і практичний характер. На нормативному рівні головною проблемою є неповна відповідність національного кримінального та процесуального законодавства міжнародним зобов'язанням держави. Багато країн не мають детально врегульованих процедур збереження та автентифікації доказів, не передбачають чіткої регламентації безперервного ланцюга їх збереження, а також не закріплюють спеціальних вимог щодо фіксації місць воєнних злочинів із дотриманням міжнародних стандартів. В окремих юрисдикціях спостерігається колізія між внутрішніми правилами допустимості доказів і міжнародними підходами, що визнають значну роль цифрових, супутникових чи біологічних доказів, зібраних за спрощеними протоколами в умовах збройного конфлікту.

Сьогодні стає актуальним та надважливим запит правоохоронної системи на: формування спеціалізованих методик розслідування окремих воєнних злочинів; застосування системного підходу до логістичного забезпечення кримінального провадження (організацію постачання та управління ресурсами, зокрема залучення персоналу, спеціального транспорту, техніко-криміналістичних засобів, спеціального одягу та допоміжних засобів, іншого обладнання); вивчення та впровадження передового закордонного досвіду та міжнародних стандартів використання криміналістичних та медичних знань збирання доказів воєнних злочинів, розширення практики створення спільних слідчих груп, залучення іноземних фахівців *ad hoc*; розроблення засад планування розслідування воєнних злочинів, оптимізацію роботи з особистісними, речовими, цифровими та документальними джерелами криміналістичної інформації; розроблення алгоритмів дій на специфічних місцях (місцях масштабних руйнувань, масових вбивств, масових поховань і т. д.), де потрібні особливі навички та особливі форми взаємодії слідчих, експертів, криміналістів, судових медиків та інших фахівців. Висвітлення окремих логістичних, криміналістичних та судово-медичних питань є вихідним пунктом для подальших наукових розвідок, метою яких є формування якісної практики притягнення до кримінальної відповідальності порушників

міжнародного гуманітарного права, що перебуває у прямому причинно-наслідковому зв'язку зі знаковим цивілізаційним індикатором досягнення верховенства права та відновлення справедливості (Dufeniuk, 2022, p. 373).

Усі зазначені кроки спрямовано на формування і реалізацію міжнародних та європейських стандартів криміналістичного забезпечення кримінального провадження (Chornous, & Dulskyi, 2024) у кримінальному судочинстві нашої держави.

Окрему складність становить інтеграція процедурного підходу міжнародних органів правосуддя до національних реалій. Наприклад, міжнародне право потребує забезпечення безперервного ланцюга збереження доказів із детальним документуванням кожного передання, натомість у національній практиці часто допускають спрощене оформлення актів прийняття – передання або тимчасове зберігання доказів без належного пакування. Схожі розбіжності можуть призвести до того, що докази, які зібрали національні слідчі, будуть визнані недопустимими в міжнародному процесі, що знижує ефективність міжнародного переслідування воєнних злочинів.

Важливою проблемою є і взаємодія між національними органами та міжнародними структурами. Передання доказів, отриманих під час національного розслідування, до Міжнародного кримінального суду чи спеціальних слідчих груп потребує дотримання міжнародних протоколів автентифікації, натомість у деяких державах відсутні чіткі законодавчі механізми такої співпраці. Крім того, іноді виникають труднощі в забезпеченні конфіденційності та захисту персональних даних постраждалих, свідків та підозрюваних, що є критично важливим для міжнародних процесів.

Висновки

Розвиток міжнародних стандартів у сфері криміналістичного забезпечення розслідування воєнних злочинів має бути спрямований на створення єдиного, узгодженого та ефективного механізму документування та використання доказів у національному й міжнародному правосудді. Уніфікація процедур збирання, оброблення та збереження доказової інформації дасть змогу забезпечити її автентичність, надійність та допустимість незалежно від того, у якій юрисдикції здійснюють розслідування. Гармонізація національних та міжнародних вимог сприятиме усуненню колізій між внутрішніми процесуальними нормами та стандартами Міжнародного кримінального суду й інших міжнародних інституцій, що в підсумку підвищить ефективність переслідування воєнних злочинців. Важливим напрямом розвитку є розширення практики створення спільних

слідчих груп та міжнародних експертних мереж, які забезпечують обмін досвідом, координацію слідчих (розшукових) дій та підвищення якості криміналістичних досліджень. Такий комплексний підхід дасть змогу не лише підвищити результа-

тивність розслідувань, а й зміцнити міжнародну систему правосуддя, роблячи її здатнішою до оперативного та справедливого реагування на найтяжчі злочини проти людяності та миру.

References

- [1] Chornous, Yu., & Dulskyi, O. (2024). International and European forensic support standards for criminal proceedings. *Law Journal of the National Academy of Internal Affairs*, 14(1), 9-19. DOI: 10.56215/naia-chasopis/1.2024.09
- [2] Chornous, Yu.M., & Dulskyi, O.L. (2023). The concept and content of technical and forensic support for collecting evidence. *Legal Scientific Electronic Journal*, 7, 445-449. DOI: 10.32782/2524-0374/2023-7/105
- [3] Dufeniuk, O. (2022). Investigation of War Crimes in Ukraine: Challenges, Standards, Innovations. *Baltic Journal of Legal and Social Sciences*, 1, 46-56. DOI: 10.30525/2592-8813-2022-1-6
- [4] Dufeniuk, O.M. (2022). Investigation of war crimes: logistical, forensic and forensic issues. *Legal electronic journal*, 4, 369-374. DOI: 10.32782/2524-0374/2022-4/88
- [5] Dulskyi, O.L. (2023). International standards of forensic support for the collection of evidence by pre-trial investigation bodies. *Scientific Bulletin of the International Humanitarian University. Series "Jurisprudence"*, 64, 128-133. DOI: 10.32841/2307-1745.2023.64.24
- [6] Kosokhatko, B.S. (2025). Subjects of investigation of war crimes and their possibilities within the framework of the criminal process. *Analytical and comparative jurisprudence*, 1, 725-730. DOI: 10.24144/2788 6018.2025.01.121
- [7] Kostytskiy, M., & Kushakova-Kostytska, N. (2023). Methodology of theoretical and practical knowledge in jurisprudence as a scientific and practical complex. *Philosophical and methodological problems of law*, 1(25), 9-17. DOI: 10.33270/01232502.9
- [8] Labenok, A.O., & Osypenko, I.P. (2024). Pre-trial investigation of war crimes in Ukraine: standards, risks to personal life and health. *Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Series "Law"*, 86(5), 95-100. DOI: 10.24144/2307-3322.2024.86.5.13
- [9] Nikitina-Dudikova, H.Yu., & Chornous, Yu.M. (2022). International and European standards of child-friendly justice during the investigation of criminal offenses against sexual freedom and sexual integrity of children. *New Ukrainian Law*, 2, 182-190. DOI: 10.51989/NUL.2022.2.25
- [10] Radeiko, R.I. (2025). Theoretical and legal principles of recording OSINT evidence from social networks: procedural requirements and methodological approaches (on the example of case No. 990/232/24). *Scientific notes of the Lviv University of Business and Law. Series "Economic. Legal"*, 45, 106-116. DOI: 10.5281/zenodo.15648855
- [11] Shevchuk, V.M. (2020). Conceptual foundations of the formation of individual forensic methods (problems of defining the concept and features). *Current problems of state and law*, 86, 246-258. DOI: 10.32837/apdp.v0i86.2452
- [12] Shevchuk, V.M. (2022). Current issues of forensics in the context of war and global threats. *Theory and practice of forensic science and forensics*, 28(3), 11-17. DOI: 10.32353/khrife.3.2022.02
- [13] Shevchuk, V.M. (2024). Forensic support for the investigation of war crimes (review of conceptual approaches). *Forensic Bulletin*, 2(42), 77-86.
- [14] Standards for the investigation of war crimes (general part). (2023). *Ministry of Justice of Ukraine*. Kyiv.
- [15] Zhuravel, V.A. (2019). Methods in forensics. *Theory and practice of forensic examination and forensics*, 19, 21-31. DOI: 10.32353/khrife.1.2019.02

Список використаних джерел

- [1] Chornous Yu., Dulskyi O. International and European forensic support standards for criminal proceedings. *Law Journal of the National Academy of Internal Affairs*. 2024. Vol. 14. No. 1. P. 9–19. DOI: 10.56215/naia-chasopis/1.2024.09
- [2] Черноус Ю. М., Дульський О. Л. Поняття та зміст техніко-криміналістичного забезпечення збирання доказів. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. Вип. 7. С. 445–449. DOI: 10.32782/2524-0374/2023-7/105
- [3] Dufeniuk O. Investigation of War Crimes in Ukraine: Challenges, Standards, Innovations. *Baltic Journal of Legal and Social Sciences*. 2022. No. 1. С. 46–56. DOI: 10.30525/2592-8813-2022-1-6

- [4] Духенюк О. М. Розслідування воєнних злочинів: логістичні, криміналістичні та судово-медичні питання. *Юридичний електронний журнал*. 2022. № 4. С. 369–374. DOI: 10.32782/2524-0374/2022-4/88
- [5] Дульський О. Л. Міжнародні стандарти криміналістичного забезпечення збирання доказів органами досудового розслідування. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Юриспруденція»*. 2023. Вип. 64. С. 128–133. DOI: 10.32841/2307-1745.2023.64.24
- [6] Косохатко Б. С. Суб'єкти розслідування воєнних злочинів та їх можливості в рамках кримінального процесу. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2025. № 1. С. 725–730. DOI: 10.24144/2788-6018.2025.01.121
- [7] Костицький М., Кушакова-Костицька Н. Методологія теоретичного та практичного пізнання в юриспруденції як у науково-практичному комплексі. *Філософські та методологічні проблеми права*. 2023. № 1 (25). С. 9–17. DOI: 10.33270/01232502.9
- [8] Лабенок А. О., Осипенко І. П. Досудове розслідування воєнних злочинів в Україні: стандарти, ризики для особистого життя і здоров'я. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2024. Вип. 86. Ч. 5. С. 95–100. DOI: 10.24144/2307-3322.2024.86.5.13
- [9] Нікітіна-Дудікова Г. Ю., Черноус Ю. М. Міжнародні та європейські стандарти правосуддя, дружнього до дитини, під час розслідування кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканості дітей. *Нове українське право*. 2022. Вип. 2. С. 182–190. DOI: 10.51989/NUL.2022.2.25
- [10] Радейко Р. І. Теоретико-правові засади фіксації OSINT-доказів із соціальних мереж: процесуальні вимоги та методологічні підходи (на прикладі справи № 990/232/24). *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія «Економічна. Юридична»*. 2025. Вип. 45. С. 106–116. DOI: 10.5281/zenodo.15648855
- [11] Шевчук В. М. Концептуальні основи формування окремих криміналістичних методик (проблеми визначення поняття та ознак). *Актуальні проблеми держави і права*. 2020. № 86. С. 246–258. DOI: 10.32837/apdp.v0i86.2452
- [12] Шевчук В. М. Актуальні питання криміналістики в контексті війни та глобальних загроз. *Теорія та практика судової науки та криміналістики*. 2022. Вип. 28 (3). С. 11–17. DOI: 10.32353/khrife.3.2022.02
- [13] Шевчук В. М. Криміналістичне забезпечення розслідування воєнних злочинів (огляд концептуальних підходів). *Криміналістичний вісник*. 2024. № 2 (42). С. 77–86.
- [14] Стандарти розслідування воєнних злочинів (загальна частина) : метод. рек. / Мін'юст України. Київ, 2023. 112 с.
- [15] Журавель В. А. Методи в криміналістиці. *Теорія та практика судової експертизи і криміналістики*. 2019. № 19. С. 21–31. DOI: 10.32353/khrife.1.2019.02

ZHOVTIUK Oleksandr

Head of the International Cooperation Unit of the National Academy of Internal Affairs
Kyiv, Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5734-8356>

International Standards for the Investigation of War Crimes

Abstract. The article is devoted to the analysis of international standards for forensic support in the investigation of war crimes, which is a key element in the effective functioning of international criminal justice, as well as its comparing with national legislation. In the context of modern armed conflicts, there is an increasing need to establish unified rules for the documentation, collection, preservation, transfer, and use of evidence that comply with the requirements of both national and international judicial proceedings. The study examines international legal instruments regulating standards for forensic support of investigations: the 1949 Geneva Conventions and their Additional Protocols, the Rome Statute of the International Criminal Court, the Hague Conventions, as well as documents developed within the framework of the activities of the International Criminal Tribunals. Special attention is paid to the key elements of international standards: proper documentation of the crime scene and its consequences; creation and maintenance of a continuous

chain of custody; the application of modern forensic methods, including digital, biological, and trace evidence examinations; as well as ensuring their authenticity and admissibility for international and national justice. Based on the practice of the International Criminal Tribunals for the former Yugoslavia and Rwanda, as well as the activities of the International Criminal Court, the article analyzes the requirements for the procedural integrity of evidence, their standardized processing, and transfer between authorities of different states. The article also outlines the problems of implementing international standards into national criminal procedure systems. Among them are the lack of unified forensic protocols in combat conditions, different approaches to assessing digital and satellite evidence, and limited opportunities for international exchange of data and expert information. The author concludes that the development of international standards in the field of forensic support for the investigation of war crimes should be aimed at unifying evidence collection and processing procedures, harmonizing national and international requirements, and expanding the use of joint investigation teams and international expert networks. The implementation of such standards enhances the effectiveness of war crimes investigations, strengthens the principle of inevitability of punishment, and increases trust in the international system of human rights protection.

Keywords: war crimes; international standards; forensic support; evidence; International Criminal Court; international justice.